

HFD 12-9-2000

Het is moeilijk om in deze goede economische tijden aandacht te vragen voor zoiets depressiefs als de faillissementswetgeving. Toch is daarvoor alle aanleiding. Juist in jaren van voorspoed kan in alle rust gewerkt worden aan verbetering van deze wetgeving. Het efficiënt omgaan met ondernemingen in financiële nood is van wezenlijk belang voor onze welvaart. De nieuwe faillissementswet biedt meer mogelijkheden om noodlijdende, maar levensvatbare bedrijven te laten voortbestaan. Maar om van de wet een echt succes te maken is meer nodig: een slagvaardiger justitieel apparaat.

De nieuwe Faillissementswet komt binnenkort in de Tweede Kamer. De wetswijziging is de volgende stap in de operatie 'Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit' (MDW) die onder leiding van het ministerie van Economische Zaken moet bijdragen aan meer dynamiek in de economie en minder verstikkende overheidsregeltjes.

Een goede faillissementswetgeving is onmisbaar in een dynamische economie. Ondernemingen komen en gaan, om te spreken in de traditie van de grote econoom Schumpeter. Nieuwe ondernemingen worden gesticht, andere ondernemingen verdwijnen. Die dynamiek bevordert de ondernemingsgeest en het private initiatief. De faillissementswetgeving is gericht op het efficiënt scheiden van kaf en koren voor die ondernemingen die in financiële moeilijkheden zijn geraakt. Men moet komen tot de juiste beslissing: reorganisatie, verkoop of liquidatie.

Bij die beslissing spelen vele belangen een rol. En juist in tijden van financiële moeilijkheden raken die belangen vaak met elkaar in conflict: de werkgelegenheid staat op het spel, banken willen hun geld terug en ondernemers willen niet opgeven. De faillissements-

Nieuwe faillissementswet smaakt naar meer

ARNOUD W.A. BOOT

wetgeving moet ons sturen naar de beste oplossing én verlammende patstellingen doorbreken.

Tegen deze achtergrond is het opvallend dat de Nederlandse faillissementswet zonder noemenswaardige veranderingen al meer dan een eeuw heeft doorstaan. Als het aan de overheid ligt verandert dit spoedig. Nadat eerst op 1 december 1998 de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen in werking is getreden ligt nu bij de Tweede Kamer een wetsontwerp voor wijziging van de faillissementswet voor rechtspersonen. Het Wetsvoorstel heeft tot doel bewindvoerder en curator meer armsglag te geven zodat zij in een faillissements- en vooral surseanceprocedure meer mogelijkheden hebben bij het saneren en/of via reorganisatie continueren van de onderneming. Hiermee zou de surseanceprocedure aan attractiviteit kunnen winnen zodat ondernemingen tijdiger — dus voordat er niets meer te redden is — bereid zijn om surseance aan te vragen.

De bedoelingen van de overheid zijn duidelijk en verdienen steun. De faillissements- en surseanceproce-

dures werken gebrekkig; de procedures zijn lang en de gerealiseerde opbrengsten zijn laag. Een recent onderzoek van het Amsterdam Center for Corporate Finance laat ook zien dat de op overleving gerichte surseanceprocedure het in het geheel laat afweten: bijna alle ondernemingen die in surseance komen gaan toch failliet.

De overheid wil daarom bewindvoerders en curatoren meer macht geven om bedrijven in financiële moeilijkheden beter te kunnen bijsturen. Hiertoe wordt in het wetsvoorstel onder meer een langere afkoelingsperiode ingebouwd, waardoor schuldeisers langer op afstand kunnen worden gehouden en zodat in enige rust gezocht kan worden naar een oplossing.

De grote vraag is of het wetsvoorstel het gewenste effect zal hebben. Als we afgaan op internationale ervaringen mogen de verwachtingen niet te hoog worden gesteld. Vele landen hebben de afgelopen jaren getracht hun faillissementswetgeving te verbeteren. De resultaten zijn echter beperkt. Als er iets blijkt uit internationale vergelijkende studies dan

is het dat de wetteksten ondergeschikt zijn aan de manier waarop met die wetgeving wordt omgegaan. Eenduidig blijkt uit de buitenlandse ervaringen dat bij financiële moeilijkheden voor alles snelheid geboden is. Elke vertraging vermindert de overlevingskansen: klanten lopen weg, het personeel verliest het vertrouwen en toeleveringsbedrijven laten het afweten.

Wat betekent dit voor de Nederlandse hervormingen? Het risico bestaat dat de voorgestelde grotere armsglag voor curator en bewindvoerder averechts gaan uitwerken, bijvoorbeeld omdat procedures langer gaan duren. Veel meer dan nu nog het geval is, zijn duidelijke targets voor curator en bewindvoerder nodig met bijbehorend verifieerbaar tijdsplan. Curator en bewindvoerder dienen tegelijkertijd te worden blootgesteld aan prikkels die daadkracht en urgentie garanderen. Hetzelfde geldt voor de rechtbank. Immers, de rechter-commissaris ziet toe op de curator en bewindvoerder. Maar hier ontbreekt het vaak zelfs aan voldoende kennis. Al met al moet er nogal wat gebeuren voordat er uitzicht is op daadwerkelijke verbetering.

De MDW-operatie heeft dus een startje: het stelt hoge eisen aan de efficiëntie en daadkracht van het justitieel apparaat. De 'M' in MDW staat voor marktwerking, de vraag is aan welke prikkels het justitieel apparaat moet worden blootgesteld om invulling te kunnen geven aan de gewenste daadkracht en efficiëntie. Een prachtige uitdaging tekent zich af voor onze rechtbanken: de hervorming van de faillissementswetgeving als voorbode van een MDW-operatie voor het gehele justitieel apparaat!

Arnoud W.A. Boot is hoogleraar ondernemingsfinanciering en financiële markten aan de Universiteit van Amsterdam.